

Utvärdering av licensjakt på varg 2016

Länstyrelsen genomförde hösten 2016 en enkätundersökning för att följa upp licensjakten på varg i Gävleborg 2016 i reviret Åmot-Ockelbo i Ockelbo kommun. Utvärderingen ger en vägledning till länstyrelsen om hur licensjakten på varg, och dess resultat, haft någon effekt på personer som bor inom jaktområdet. Upplevelsen av att leva i ett vargrevir och om/hur vardagslivet påverkats för dessa personer av genomförd licensjakt på varg är viktiga för att öka kunskapen om att leva med varg i sitt närområde. Dock är det viktigt att göra fler liknande undersökningar i framtiden för att kunna dra mer långsiktiga slutsatser.

Urval och svarsfrekvens

Enkäten bestod av 12 frågor totalt. Utöver kön och ålder ställdes ytterligare 10 frågor. Undersökningen skickades ut per post till 500 slumpvis utvalda invånare i Ockelbo kommun, vilket motsvarar ca 10% av alla myndiga kommuninvånare. Samtliga mottagare av enkäten var äldre än 18 år och alla respondenter var anonyma. Sammanfattningsvis påbörjade 270 personer att svara på enkäten, varav 252 av dessa slutförde hela undersökningen. Svarsfrekvensen var därmed 54%. Könsfördelningen bland de svarande var jämn, dvs ~50% kvinnor och ~50% män som svarat.

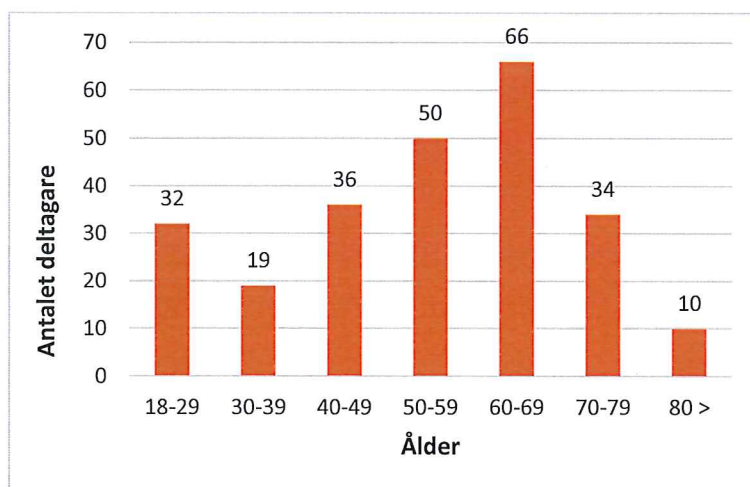

Diagram 1.

Diagrammet visar åldersfördelningen bland de som svarade på enkäten. Drygt 59% av dem som deltagit i undersökningen var äldre än 50 år och medelåldern var 53 år.

Resultat

Fråga 1.

Att få se och uppleva arter som älg, rådjur, kronhjort, kungsörn, skogshönsen samt övrigt småvilt i sitt närområde upplevs av många som starkt positivt. Svaren rörande kronhjort och kungsörn är något positiva, medan älg, rådjur, orre/tjäder/järpe samt övrigt småvilt i närområdet upplevs som mer positivt. Lodjur är, näst efter kungsörn, den rovdjursart som upplevs mest positiv eller neutral att uppleva följt av björn. Dock är det nästan dubbelt så många som upplever det negativt att se och uppleva björn i sin närhet jämfört med lodjur. Vildsvin och varg är de arter som upplevs mest negativt att ha i sitt närområde, här är svaren för de båda arterna mycket lika (se diagram 2) Värt att notera är att vildsvin knappt finns etablerade inom Ockelbo kommun [länsstyrelsens anteckning].

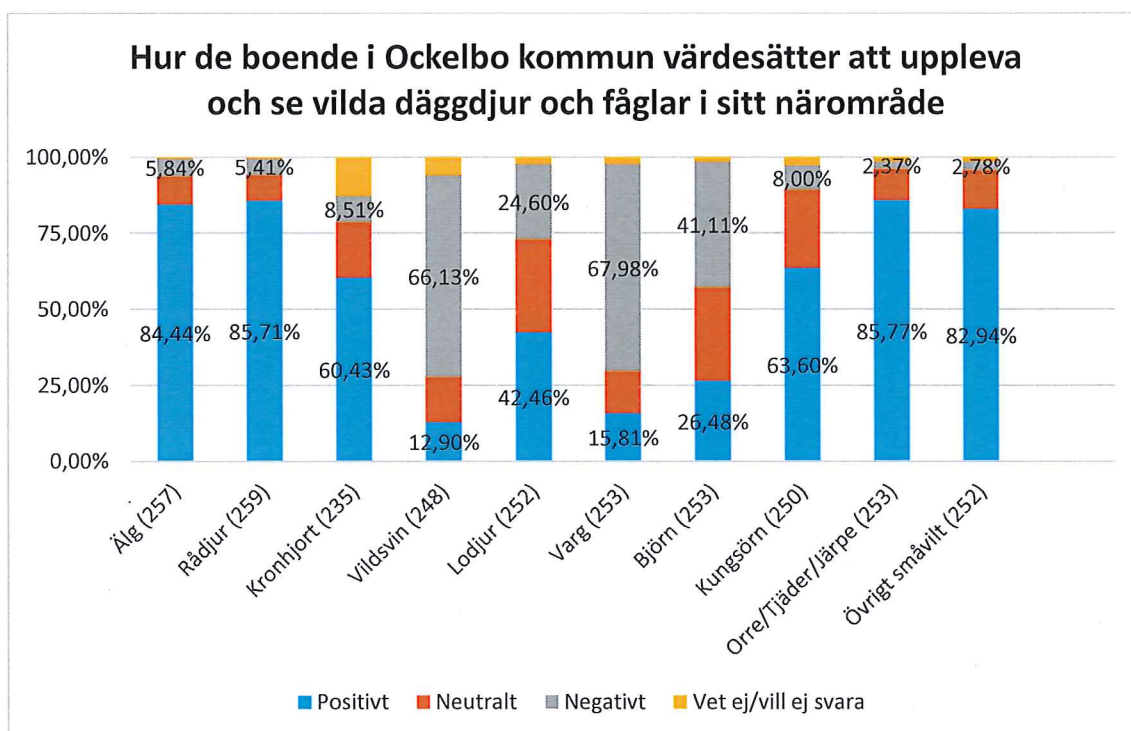

Diagram 2.. Vid respektive art framgår hur många som svarat på frågan.

Fråga 2.

Nästa 81% av alla svarande anser att rovdjur bör förvaltas med hjälp av licensjakt. Drygt 9% anser att rovdjuren inte bör förvaltas med hjälp av licensjakt medan resterande av de tillfrågade svarade vet ej/ vill inte svara (se diagram 3).

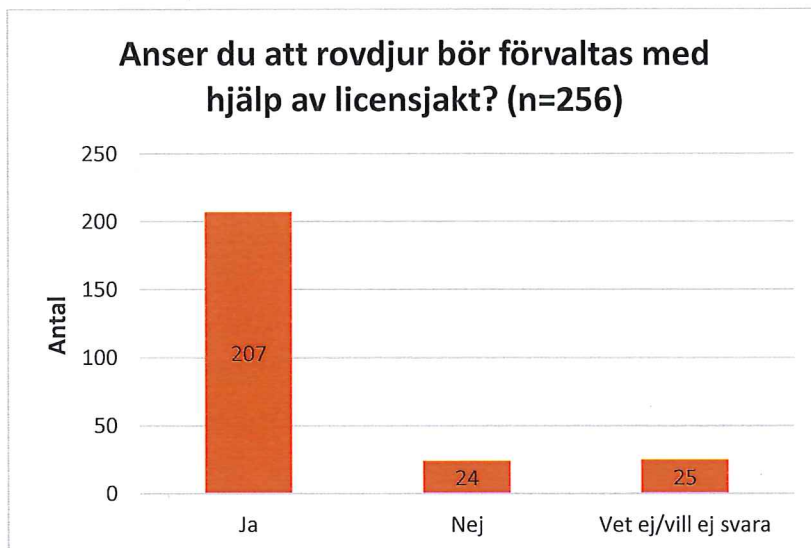

Diagram 3. Det finns en övervägande majoritet som anser att licensjakt bör vara ett verktyg inom förvaltningen av stora rovdjur.

Fråga 3.

Knappt hälften upplever att förekomsten av vilda däggdjur och fåglar har minskat sedan vargreviret Åmot/Ockelbo etablerades [inventeringssäsongen 2013/14, länsstyrelsens anteckning]. Ca en fjärdedel upplever dock att det är oförändrat nu jämfört med tidigare, medan knappt 10% upplever att förekomsten av arterna snarare ökat trots närvaron av reviret.

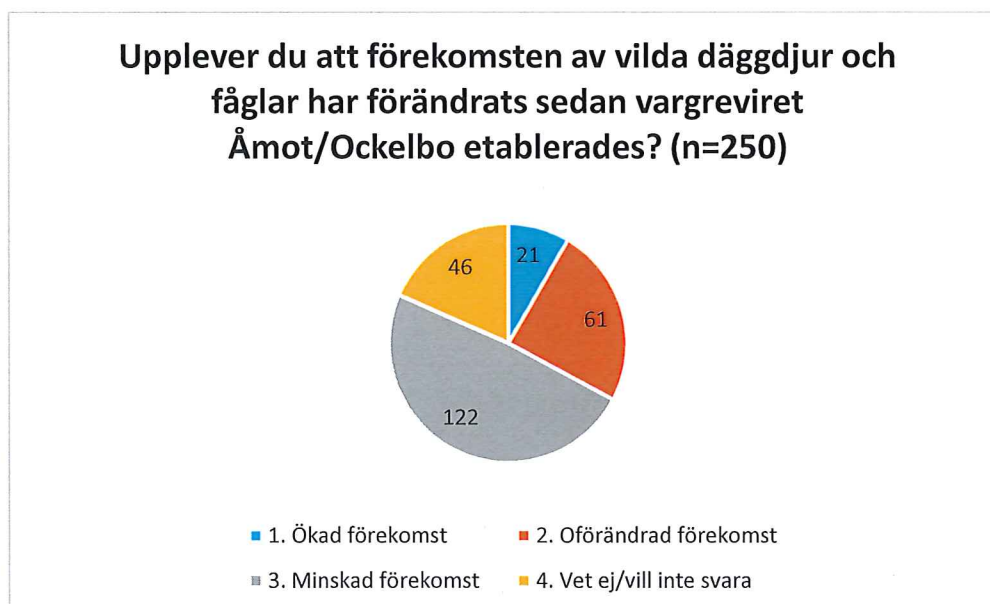

Diagram 4. Det finns delade uppfattningar om hur förekomsten av vilda däggdjur och fåglar påverkats av etableringen av vargreviret Åmot-Ockelbo.

Fråga 4.

En majoritet (drygt 66%) menar att deras vardag eller vardagliga liv påverkas av förekomsten av rovdjur (drygt 66%) medan knappt 33% av de som svarat inte upplever att detta påverkas för deras del.

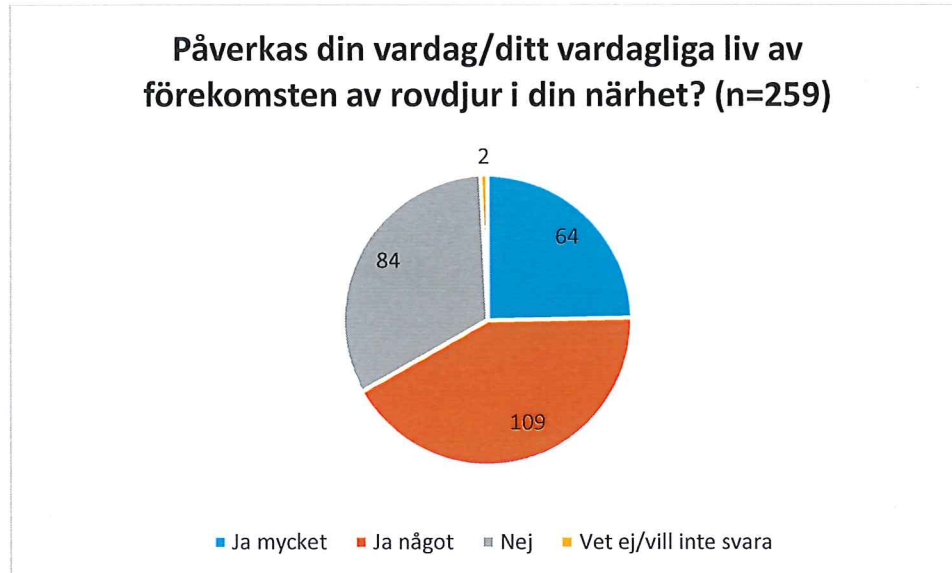

Diagram 5. Diagrammet visar om de svarande upplever någon påverkan på sin vardag med hänseende till förekomsten av rovdjur i sin närhet.

Fråga 5.

För dem som svarade ja på föregående fråga ställdes följdfrågan hur de påverkats av förekomst av rovdjur i sin närhet (se diagram 6). För de flesta har inte intresset för rovdjur påverkats i så stor utsträckning utan det har varit oförändrat jämfört med tidigare. Utövandet av friluftaktiviteter har minskat för drygt 56% av de svarande. Oron för tamdjurs och för människors säkerhet har ökat. Nästan 82% av de svarande anger att de känner en ökad oro för tamdjurens säkerhet och drygt 73% anger att de känner oro för människors säkerhet. På denna fråga har de svarande också möjlighet att ange annat som svarsalternativ med möjlighet att utveckla sitt svar. 39 personer valde detta alternativ, 26 stycken (67%) svarade vet ej/ vill eller kan inte svara på frågan. Ökad osäkerhet angavs som skäl hos dem som utvecklat sitt svar.

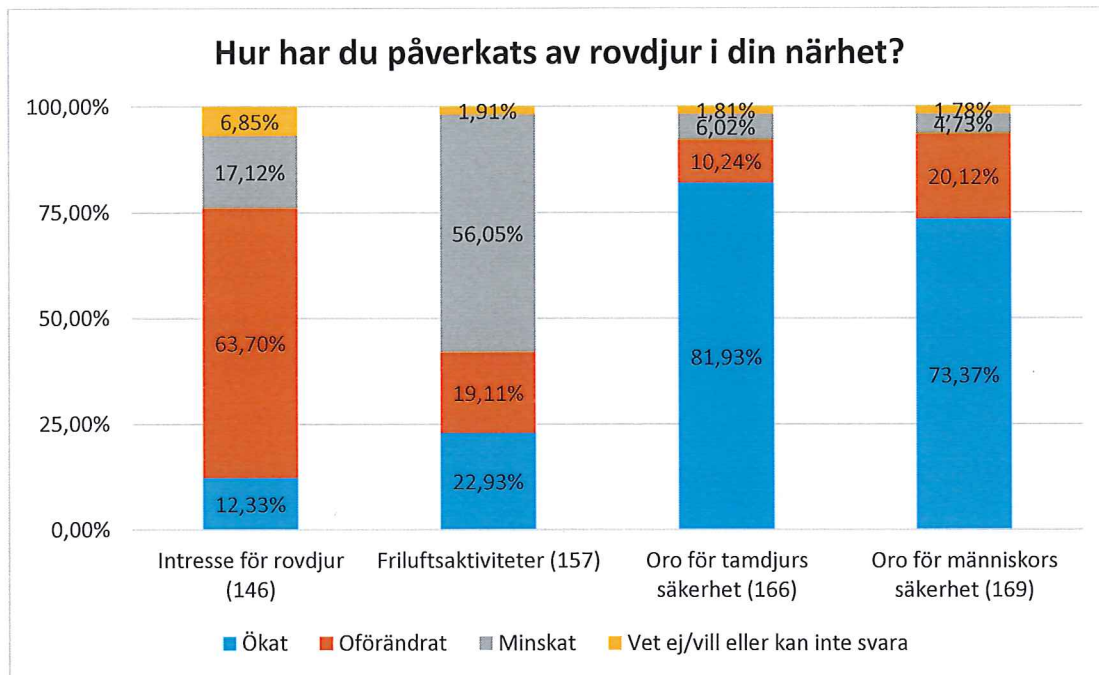

Diagram 6. Intresset för rovdjur generellt sett verkar vara oförändrat bland dem som anser upplever att de påverkas av rovdjur i sin närhet. De svarande känner en tydlig ökad oro för både tamdjurs och människors säkerhet. Även friluftaktiviteter verkar vara något som minskats för denna grupp människor. Vid respektive alternativ framgår hur många som svarat på frågan.

Fråga 6.

På frågan om vilket eller vilka av rovdjuret som påverkar vardagen/ det vardagliga livet mest var vargen den art som har störst påverkan för de svarande, följt av björnen. Det finns också en relativt stor andel som anger att inget av rovdjuret har någon påverkan på deras vardag eller vardagliga liv. För arterna järv, kungsörn och lodjur var det endast ett fåtal personer som angav att de arterna hade någon påverkan på deras vardag (se diagram 7).

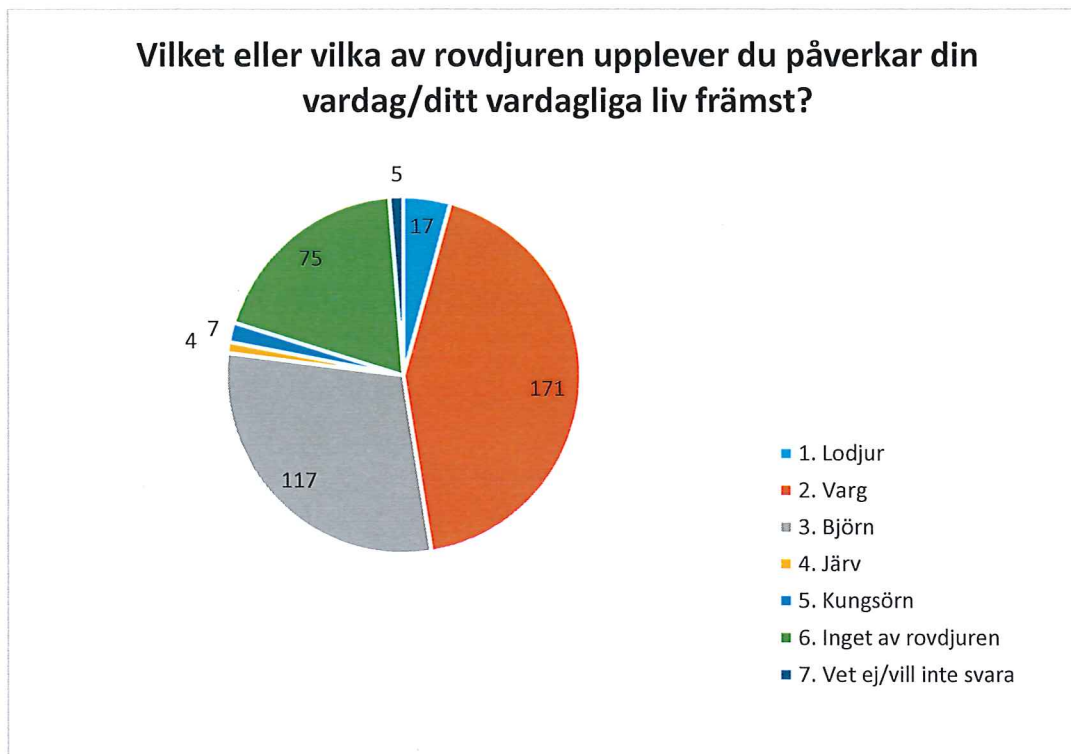

Diagram 7. Antalet svarande per alternativ syns i diagrammet. De svarande kunde ange flera svarsalternativ.

Fråga 7.

De flesta (drygt 60%) anger att situationen i deras vardag/vardagliga liv inte förändrats efter genomförd licensjakt på varg. Knappt en tredjedel (drygt 31%) anger att de upplever en förändring efter genomförd licensjakt.

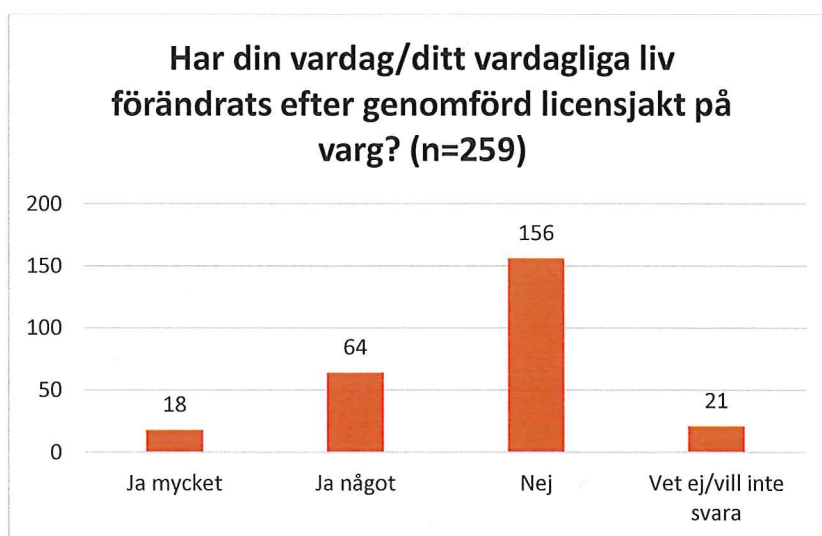

Diagram 8. Visar huruvida de svarande upplevt någon förändring eller inte i sin vardag efter genomförd licensjakt.

Fråga 8.

Dem som upplevde att deras vardag förändrats efter licensjakten 2016 fick också frågan på vilket sätt vardagen förändrats. För en majoritet var intresset för rovdjur oförändrat. Friluftaktiviteterna hade ökat för 33% och minskat med 23%”. För 40% hade oron för tamdjurs säkerhet ökat, medan den minskat för 26%. Motsvarande siffror gällande oron för människors säkerhet var 33% respektive 24%. På denna fråga har de svarande också möjlighet att ange annat som svarsalternativ med möjlighet att utveckla sitt svar. 25 personer valde detta alternativ, 14 stycken (56%) svarade vet ej/ vill eller kan inte svara på frågan. Ytterligare 11 personer hade svarat ökat eller oförändrat men utan att utveckla sitt svar vidare.

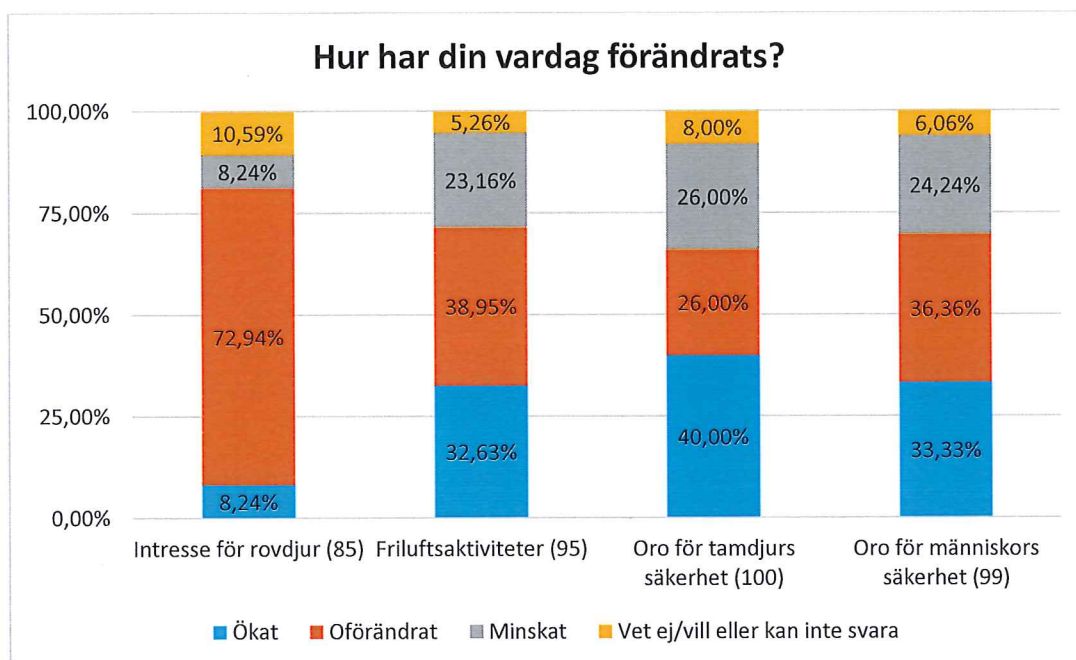

Diagram 9. Intresset för rovdjur generellt sett verkar vara oförändrat bland dem som upplever att deras vardag förändrats efter licensjakten på varg 2016. I övrigt finns inget generellt mönster för de övriga tre svarsalternativen. Vid respektive alternativ framgår hur många som svarat på frågan.

Fråga 9.

På frågan om den genomförda licensjakten påverkat något av följande: acceptans för rovdjur, oron för rovdjur, acceptans för varg, förutsättningar för att hålla tamdjur, risken för illegal jakt efter rovdjur samt förtroendet för länsstyrelsen svarade majoriteten att deras uppfattning generellt var oförändrad, eller att de inte visste eller inte kunde svara på frågan.

Ca 11% svarade att deras acceptans för rovdjur ökat efter licensjaktens genomförande medan nästan 15% svarade att deras acceptans istället hade minskat. Ett liknande mönster fanns för acceptansen för varg, men där hade

drygt 22% angivit att acceptansen minskat. Oron för rovdjur hade också ökat för drygt 18% av de svarande, medan knappt 17% istället upplevde en minskning. På frågan om förutsättningarna för att hålla tamdjur påverkats efter licensjakten 2016 så svarade drygt 23% att de ökat. Det fanns även knappt 15% av de svarande som angav att de förutsättningarna istället hade minskat. Dryga 13% ansåg att risken för illegal jakt efter rovdjur har ökat efter licensjakten, medan nästan 25% istället ansåg att den risken nu minskat.

Förtroendet för länsstyrelsen hade för 20% av de svarande ökat efter att beslutet om licensjakt verkställdes, samtidigt ansåg nästan 21% att förtroendet för myndigheten istället har minskat som en följd. De som kommenterat detta menade att detta berodde på att för få vargar fällts i samband med licensjakten, och att den inte haft någon långsiktig effekt på antalet vargar i området [ännu har inget nytt vargrevir, eller ensam revirmarkerande varg kunnat dokumenteras i området, länsstyrelsens anteckning]. För dem som svarat annat så framgick det inte vad detta var. Eventuella kommentarer hade lämnats på den sista frågan som var mer öppen ställd, där alla som svarat på enkäten hade möjlighet att utveckla sina svar (se fråga 10).

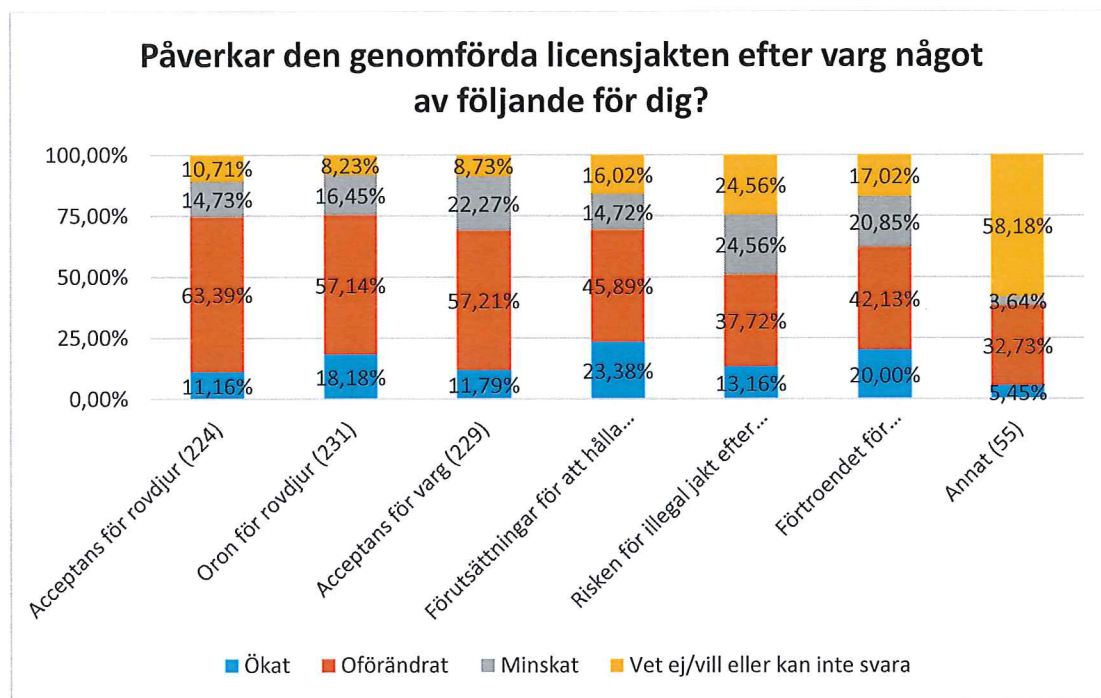

Diagram 9. Diagrammet visar att majoriteten av de svarande anser att den genomförda licensjakten på varg inte påverkat, eller att de inte kunnat eller velat ta ställning, till något av följande: acceptans för rovdjur, oron för rovdjur, acceptans för varg, förutsättningar för att hålla tamdjur, risken för illegal jakt efter rovdjur samt förtroendet för länsstyrelsen. Vid respektive alternativ framgår hur många som svarat på frågan.

Fråga 10.

Denna fråga var öppen för fria kommentarer, till skillnad från de flesta av övriga frågor. Totalt lämnades 91 unika kommentarer. Nedan följer en sammanställning över dessa. Exempel som berör samma sak har här lyfts fram för att göra svaren mer överskådliga.

Påverkan på friluftslivet/fritiden

30 kommentarer berörde att utöva vanliga friluftaktiviteter/ fritidsaktiviteter. För vissa innebar upplevelsen av att vara begränsad i sin fritid, exempel som nämndes flera gånger var möjlighet till bär- och svampplockning, skogspromenader, hundpromenader och skidturer. Detta sammanfattas i kommentarer som *"jag tycker inte att det ska finnas rovdjur i närheten av bebyggelse. Och jag vill plocka svamp och bär utan att riskera möta en varg eller björn"* och *"mina friluftaktiviteter och långa promenader i skog och mark har starkt reducerats sedan vargarna etablerat sig i vår kommun. Jag går aldrig ensam längre, är alltid orolig vid promenader med hund, vargarna har blivit för närgångna och räds ej människor, vargar gör ingen nytta i vårt landskap. Oftast slår de sina byten utan att äta. Utan de lämnar de stackars djuren sårade och går en kvalfull död till mötes. Så betar sig inte björnen."*

Många gav också uttryck för en rädsla och otrygghet att vistas i sin närmiljö med vetskapen att främst varg och björn finns i området, dock nämnde flera av de svarande också att rovdjuren har en naturlig plats bland skogens fauna trots att de kände rädsla och otrygghet, *"alla djur är en del av ekosystemet och bidrar med sin del i naturen, men det som gjort mig orolig är när björn och varg finns så nära där man bor. Det påverkar i alla fall mig som brukar vara ute i skog och natur som vi har strax intill i närområdet. Möjligheten att bli attackerad av ett rovdjur kanske inte är så stor, men omedvetet så finns rädslan där när man är i skogen. Det är ett klurigt problem så man samtidigt inte vill att djuren ska försvinna, men inte vara för nära inpå oss människor"*.

Andra upplevde inte rovdjuren var något problem, och att oro och rädsla för att möta rovdjur ute i skog och mark är överdriven. Dock finns en oro hos flera svarande för vildsvin: *"varg hör hemma i vårt landskap. Hela den här debatten skulle inte förekommit om vargen fanns i Stockholm. Då skulle Sveriges riksdag beordrat total utrotning av varg och björn. Tycker det är synd att det blivit den här diskussionen om rovdjur. De hör hemma i vår natur. Det är vi människor som måste anpassa oss. Jag går gärna ut i naturen men jag är på min "vakt". Är mer orolig för vildsvin. Dessa djur måste ni se över mer"*.

Påverkan på möjlighet till jakt med lös hund

8 svarande ansåg att vargen inskränkte på deras möjlighet att bedriva löshunds jakt, och även viljan/lusten att skaffa en ny jakthund: *"jag har en tax*

och han ej vågat jaga på två säsonger p.g.a. varg i området där jag jagar. Jag har sett varg flera gånger med både två och tre i olika områden och har pratat med jägare i andra områden som också sett varg och oroar sig för sina hundar och hört på sociala medier om hundar som blivit dödade av varg. Min hund är en familjemedlem och jaktkamrat och för min del anser jag småviltjakten förstörd" och "vi har för mycket björn och varg. Kunde (ville) inte skaffa ny jakthund" speglar denna upplevelse.

Rädsla för jägare

3 kommentarer berörde att de svarande kände en större oro och rädsla inför jägarnas attityder till rovdjur än för rovdjuren: *"jag är mer rädd för jägarnas attityder gentemot varg och andra rovdjur än för varg i skogen"*.

Om licensjakt

37 kommentarer berörde licensjakt efter stora rovdjur och framförallt efter varg. Licensjakten hade en positiv inverkan på oro och rädsla för vissa av de svarande: *"vår oro för varg minskar med vetskap om att vargflockarna kontrolleras genom vårdande och skyddande jakt"*. Licensjakten hade motsatt effekt på andra, särskilt på grund av att det i deras mening fällts för få individer. Detta påverkar också deras förtroende för länsstyrelsen negativt: *"positivt att det utförs jakt på varg o björn. Men det är i alldeles för liten omfattning för att det ska kännas bryggt för oss som verkar o bor på landsbygden. När våra tamdjur och till o med husdjur faller ofta på tomten utanför ytterdörren så faller förtroendet för myndigheten"*.

Det fanns några svarande som inte ställer sig positiva till licensjakt efter varg och som anser att det finns för få individer av varg för att bedriva jakt i dagsläget: *"jag är själv jägare, men jag anser att vargen absolut bör finnas i mina trakter. Varghatet bland jägare beror ju på en ibland fanatisk egoism. Dom tar ju älgar och rådjur, som annars har hamnat i den egna fryboxen. Nej jag är emot vargjakten"*. Samtidigt finns det flera svarande som uttrycker ett stöd för licensjakt som förvaltningsåtgärd: *"licensjakt tycker jag är bra när det gäller alla djur: älg, rådjur, varg, räv, björn osv. för det måste ju såklart skjutas av alla sorter för att det ska fungera med trafik och allt. Licensjakt på rovdjur är bra om det är i rätt antal"*.

För en skara svarande är dock inte licensjakt en tillräcklig åtgärd när det gäller att förebygga rovdjursangrepp på tamdjur, särskilt med hänseende till varg: *"den som inte varit med och i närheten av rovdjursangrepp på tamboskap, kan tydligen inte förstå hur det känns. En djurflock som i panik springer runt och vrålar ut sin ångest. så det känns ända in i mörket att höra och se. Det måste ju ha funnits en orsak till att vargen utrotades i Sverige och att skottpengar utbetalades långt in på 1900-talet. För varje varg, som försvinner p.g.a. licensjakten, känner jag en obeskrivlig lättnad"*.

Övrigt

13 kommentarer berörde övrigt som de svarande ville ta upp och som inte passade i någon av ovanstående kategorier. Några hade svarat att enkätens frågor var svåra att förstå samt att det kändes som icke relevanta frågor som ställdes: *"krångliga svarsalternativ för en som inte är insatt i dessa frågor"*

Vissa av de svarande kommenterade också rovdjursförvaltningen i stort och det system som i dagsläget gäller. Detta berörde bland annat olika intressegruppers inflytande över rovdjursförvaltningen: *"intressegrupper jägare tillåts tala och agera alldeles för mycket, egen sak. Ingen hänsyn tas till biologisk mångfald eller naturens själv reglering, Man tillåts bevaka sina egna särintressen i allt för stor omfattning, dessa frågor bör hanteras av utbildade biologer och naturskyddsarbetare och inte av minoriteter/personer med eget jakt intresse"*

Det fanns också kommentarer om att man anser att förvaltningen i dagsläget fungerar ganska bra och att det görs tillräckligt från myndigheternas sida avseende de konflikter som rovdjuren kan orsaka: *"rädslan för varg är överdriven. Tamboskap med rovdjursstängsel ett bra initiativ från länsstyrelsen. (Haft varg på tomten utan att det påverkat tryggheten). Länsstyrelsen gör ett utmärkt arbete"*